

**Självständigt arbete (examensarbete), 15 hp, för
Kandidatexamen i omvårdnad
VT 2016**

Vårdhundar på särskilt boende

- En litteraturstudie ur äldres perspektiv

Wilma Martinsson och Emma Persson

Sektionen för hälsa och samhälle

Författare

Wilma Martinsson
Emma Persson

Titel

Vårdhundar på särskilt boende
- En litteraturstudie ur äldres perspektiv

Titel

Care dogs in nursing homes
- A literature review from an older people perspective

Handledare

Marina Sjöberg

Examinator

Anneli Orrung Wallin

Sammanfattning

Bakgrund: Vårdhundar ökar allt mer som en kompletterad behandlingsmetod inom vården och ett av det största arbetsområdet för hundarna är inom särskilt boende för äldre. Hundarna kan hjälpa människan att känna meningsfullhet, begriplighet och hanterbarhet. De hjälper också människan att bevara psykisk och fysisk hälsa. **Syfte:** Syftet med studien var att beskriva vårdhundar på särskilt boende utifrån två frågeställningar; de äldres upplevelse av mötet med vårdhundar samt vilken effekt vårdhundarna har på de äldre. **Metod:** En allmän litteraturstudie med deskriptiv design. Studien baseras på åtta artiklar, två kvalitativa och sex kvantitativa. **Resultat:** Det kvalitativa resultatet visade att mötena med vårdhundarna ledde till en speciell vänskap som gav de äldre både en psykisk och fysisk närhet, samt att mötet väckte mycket tankar och känslor hos de äldre, både positiva och negativa sådana. Det kvantitativa resultatet visade att mötena med vårdhundarna är en uppskattad aktivitet som har effekt på de äldre genom att ökar den verbala- och ickeverbala kontakten samt minskar känslorna av ensamhet. Däremot hade vårdhundarna ingen effekt på depression hos de äldre. **Slutsats:** Slutsatsen som drogs var att mötet med vårdhundar oftast leder till något positivt för de äldre samt att välbefinnandet och känslan av sammanhang på ett särskilt boende ökar när vårdhundar används.

Ämnesord

Vårdhundar, Äldre, Särskilt boende, Upplevelse, Effekt

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

BAKGRUND	4
SYFTE.....	8
METOD.....	8
Design.....	8
Sökvägar och Urval	8
Granskning och Analys	10
Etiska överväganden.....	12
RESULTAT.....	13
Upplevelse av psykisk och fysisk närhet i mötet.....	14
Mötet väckte tankar och känslor.....	16
Effekt på sinnesstämning, känsloliv och depression	17
Känna glädje och uppskattning i mötet	18
Mötet ökade interaktionen.....	18
Minskad ensamhet	20
DISKUSSION	21
Metoddiskussion.....	21
Diskussion av kvalitativ metod	22
Diskussion av kvantitativ metod	23
Etik	25
Resultatdiskussion	26
Slutsats.....	31
REFERENSER.....	32

BAKGRUND

Djur har använts sedan 1700-talet som ett komplement till behandling inom vården (Morrison, 2007). Vanligast är att använda sig av hundar, men även andra djur så som katter, marsvin, papegojor, hästar och fiskar används. Djur kan hjälpa människan att känna tröst i svåra situationer. Florence Nightingale nämnde att ett litet djur oftast är ett utmärkt sällskap för den sjuka människan, särskilt för den med en kronisk sjukdom (a.a.). Ensamheten är ett av många problem som ökar bland den äldre befolkningen, ett annat problem är att de äldre känner sig nedstämda och deprimerade, vilket ofta kan vara ett resultat av ensamheten (Taube, 2015). Detta beror bland annat på att bristen på personal, att vårdtagarna inte känner sig sedda (Socialstyrelsen, 2014a). Med en växande åldrande befolkning samt allt fler äldre som bor på särskilt boende är det därför av värde att undersöka vilken betydelse vårdhundar har på de äldre.

I Sverige beräknas äldre personer över 65 till drygt 1,9 miljoner personer (Statistiska centralbyrån, 2015), av dem bor cirka 89 000 på särskilt boende (Socialstyrelsen, 2014b). Särskilt boende definieras enligt socialstyrelsen (u.å.) som ett boende som erbjuder hjälp i form av vård och omsorg för äldre personer i behov av stöd i vardagen (a.a.). Idag finns det även separata särskilda boende för personer med demens. Sju av tio personer som bor på särskilt boende känner sig idag ensamma, och två av tio gör det ofta (Socialstyrelsen, 2014a). I Sverige finns det lagstadgat i socialtjänstlagen (SFS 2001:453) att alla äldre på särskilt boende har rätt till ett värdigt liv med en meningsfull tillvaro, samt att känna välbefinnande och trygghet (a.a.). En litteraturstudie (Håkansson, Palmgren Karlsson, Sallander & Henriksson, 2008) visar att det för människan är betydelsefullt att känna meningsfullhet i sin tillvaro, oavsett vilket stadiet i livet hon befinner sig. Människan är dessutom en social varelse med behov av att känna tillhörighet i en grupp. Någon som kan hjälpa människan till en meningsfull tillvaro och till att känna tillhörighet är hunden. Med sin villkorslösa kärlek och vänskap utvecklar hunden och människan ett speciellt band och tillsammans skapar de en egen flock, eller

lilla sociala grupp (a.a.). Att hundar hjälper människan att skapa meningsfullhet har exempelvis en studie på barn med autism visat (O'Haire, McKeinze, McCoune & Slaughte, 2014). Studien undersökte effekten av djurterapi i skolan för barn med autism, och resultatet visade att barnen upplever det meningsfullt att umgås med hunden, vilket resulterar i att de mår bättre, förbättrar sina sociala funktioner och färdigheter samt fick ett intresse för skolan (a.a.).

KASAM är en teori som bygger på just meningsfullhet, men också på begreppen begriplighet och hanterbarhet (Antonovsky, 1991). Teorin myntades i slutet av 1900-talet av den amerikanske professorn Aaron Antonovsky och betyder känsla av sammanhang. Begreppet KASAM omfattar som nämnt tre delkomponenter, begriplighet, hanterbarhet samt meningsfullhet. Det finns olika nivåer av KASAM, desto bättre uppfattning av de olika begreppen man har desto högre känsla av sammanhang har man. En individ med hög känsla av *begriplighet* förväntar sig en framtid med förutsägbart stimuli, om överraskningar eller oförutsägbara händelser kommer i dennes väg kan detta antingen ordnas eller förklaras. Har man hög känsla av *hanterbarhet* känner individen sig inte som ett offer för omständigheterna. Olyckliga saker händer, men det är inte livets slut för det. Individer med hög känsla av *meningsfullhet* har engagerat sig i områden som har betydelse för dem känslomässigt, inte bara kognitivt. Beck-Friis, Beck-Friis och Strang (2007) menar på att sällskapsdjur kan göra livet mer meningsfullt, begripligt samt hanterbart och att det skulle kunna vara anledningen till varför djurägare söker läkarvård i mindre utsträckning än personer som inte äger djur (a.a.). Hundägare mår i större utsträckning bättre än personer som inte äger eller vistas kring djur (Håkansson et al., 2008; Pohnert, 2010). Rent fysiskt har de lägre blodtryck och lägre kolesterolvärden, dessutom är fysisk aktivitet vanligare och de har lättare att interagera men andra personer (Håkansson et al., 2008). Just interaktionen med andra människor är enligt Pohnert (2010) en stor anledning till djurägarnas välmående och påstår även att djur är nyckeln till en lyckad interaktion. I studien framkom det att barn upplever det lättare att interagera med djur, och att först få tala

med en hund gjorde det lättare för barnen att sedan socialisera sig med människor. Hundar kan dessutom hjälpa till att motverka psykisk ohälsa hos ägaren genom att till exempel minska stress-, ångest- och oros känslor (a.a.). Hundar fungerar även som terapeuter och kan hjälpa människan i svåra situationer genom att finnas där och lyssna och stödja, vilket uppskattas av många då mötet är spontant och hunden inte kräver några svar (Norling, 2002). Detta har länge varit känt och redan på 70-talet började amerikanska psykiatriker föreskriva djur som terapibehandling för att förbättra patienternas livskvalité (Morrison, 2007). I litteraturöversikten av Morrison påvisades även att dödligheten hos patienter som fått en hjärtinfarkt ett år efter infarkten minskade om patienten var djurägare och interagerade med djur tillskillnad mot de som var ensamma eller endast umgicks med familjen (a.a.). En sista orsak till varför djurägare mår bättre kan vara den fysiska kontakt som djuret ger. Vid fysisk beröring av ett djur frisätts nämligen hormoner och signalsubstanser i kroppen som får oss att må bra, gör oss lugna, sänker blodtrycket och skapar en allmän känsla av välmående. Det mest kända ”må bra” hormonet är oxytocin (Uvnäs-Moberg & Petterson, 2004).

Att djur hade egenskaper som skapade välmående och hjälpte personer i sårbara situationer har varit kunskap sedan länge (Morrison, 2007). Men det var först när Ingeborg Höök år 2008 startade den första vårdhundskolan i Sverige, vilket resulterade i att vårdhundarna snabbt ökade i antal och det blev allt mer populärt att inkludera hundar som en del av vården (Höök, 2010). Tillskillnad från då djur började användas inom vården finns det idag fastställda kriterier för vilken hund som får jobba som vårdhund. Alla hundar genomgår lämplighetstest vilket ökar säkerheten för både hundar och patienter (a.a.). Men trots detta finns det risker med att använda sig av hundar inom vården (Murthy et al., 2015). En risk som framkommit är risken för sjukdomsspridning, hunden blir en smittobärare och för vidare smittan mellan vårdtagarna, till exempelvis MRSA och ESBL (a.a.). Andra risker är att vårdtagarna kan trilla över hunden eller att hunden hoppar upp mot vårdtagaren så att denne trillar, bitskador, riv skador och spridning av ohyra (Beck-Friis et al., 2007). Ett sätt att förhindra dessa risker är att vara noggrann i skötseln av hunden och inte jobba med sjuka hundar eller vårdtagare (Det

vill säga med djur eller individer som för tillfället insjuknat i en smittsam sjukdom, ex influensa) (Murthy et al., 2015), ett annat sätt är att använda sig av utbildade hundar så kallade vård- eller terapihundar (Beck-Friis et al., 2007).

Hundar som jobbar inom vården kan idag delas in i två olika grupper, Animal-Assisted Activity (AAA) och Animal-Assisted Therapy (AAT). I den första gruppen AAA, handlar det om allmän aktivering, och hunden har i syfte att öka välmående och öka interaktionen mellan vårdtagarna (Morrison, 2007). Här behöver hunden inte ha någon speciell utbildning utan det kan handla om en hund som bor på ett särskilt boende eller att någon ur personalen har med sin hund hemifrån. Inom AAA kan man även använda sig av andra djur så som katter eller marsvin. Tanken med AAA är att vårdtagaren ska ha möjlighet att umgås med hunden, gå ut och gå, eller bara sitta och mysa. Mötet med hunden är frivilligt och vara olika länge för olika vårdtagare. I den andra gruppen AAT, används hundarna för att förbättra den psykiska och fysiska hälsan hos vårdtagaren samt i arbetet med sociala färdigheter. Hunden som används inom AAT måste vara kvalificerade att arbeta som vård eller terapi hund, mötena är schemalagda och där finns en behandlingsprocess som följs upp under arbetes gång (a.a.). Ett av de största arbetsområdena för vårdhundarna är inom särskilt boende för äldre (Höök, 2007). På dessa särskilda boende har hundarna olika arbetsuppgifter, här jobbar de bland annat med minnesträning, finmotorik, fysisk träning, kognitiv träning samt träning av social kompetens. Andra områden hundar används inom är skolan, handikapp omsorgen samt vårdinrättningar (a.a.).

Sammanfattningsvis har hunden alltså tre unika förmågor som gör den särskilt fördelaktig att använda inom vården. Deras förmåga till att hjälpa människan i alla åldrar till att bevara fysisk och psykisk hälsa (Morrison, 2007), förmågan att finnas där och att hjälpa människan i sårbara situationer (Norling, 2002), samt deras naturliga fallenhet att erbjuda tillit samt ovillkorlig kärlek till alla de träffar (Håkansson et al., 2008). Med dessa egenskaper hos hunden i åtanke samt kunskapen att ensamhet och

depression som tidigare nämnt är ett stort problem bland äldre på särskilt boende är det således av värde att undersöka vilken betydelse vårdhundar kan ha på den äldre personen.

SYFTE

Syftet var att beskriva vårdhundar på särskilt boende utifrån följande två frågeställningar.

- De äldres upplevelse av mötet med vårdhundar.
- Vilken effekt har vårdhundarna på de äldre

METOD

Design

En allmän litteraturstudie med en deskriptiv design har genomförts. Enligt Friberg (2006) är en allmän litteraturstudie en studie som skapar översikt över det valda kunskapsområdet (a.a.). Deskriptiv design innebär att resultatet beskrivs så textnära som möjligt och inte tolkas (Billhult & Gunnarsson, 2012). Då det var både effekten och upplevelsen av vårdhundar som efterfrågades har både kvantitativa och kvalitativa artiklar använts i studien. Därefter har artiklarna granskat analyserats och sammanställts till ett resultat.

Sökvägar och Urval

Studien påbörjades med en inledande litteratursökning, detta är enligt Östlundh (2006) viktigt för att säkerställa att det finns relevanta artiklar inom området samt för att hitta en lagom avgränsning (a.a.). Därefter har den verkliga litteratursökningen genomförts,

vilket enligt Östlundh (2006) handlar om att finna artiklar relevanta till syftet. Litteratursökningen har gjorts systematiskt i databaserna Cinahl och PubMed, i sökningarna har ämnesord (MeSH och headings) samt fritextsökning använts, sökningen delades upp i olika block. Både i Cinahl samt PubMed har sökningen gjorts med hjälp av två block. I det första blocket användes sökorden *Animal Assisted therapy*, *Assited therapy dog*, *Pet therapy* och *Dog*, och i det andra blocket användes sökorden *Nursing Homes* och *Long Term Care*. I sökningen har författarna även använt de booleska operatorerna OR och AND. De booleska operatorerna används för att söka med synonymer (OR) samt för att kombinera sökord (AND) (Östlundh, 2006). OR har således används för att koppla samman synonymer i blocken och AND för att binda ihop blocken med varandra. I sökningen har begränsningar i form av artiklar på engelska och svenska använts då detta krävdes för författarnas förståelse av artiklarnas innebörd. Begränsning till peer-reviwed artiklar har används samt en tidsbegränsning på artiklar från de senaste 16 åren har lagts in för att förhindra allt förlegad forskning. Förutom den systematiska litteratursökningen har även manuella sökningar gjorts, vilket enligt Östlundh (2006) innebär att exempelvis gå igenom utvalda artiklars referenslistor. Författarna har även sökt manuellt genom att läsa referenslistorna i utvalda artiklar samt i artiklar och litteratur från bakgrunden, två av de artiklar som funnits via manuell sökning har används i resultatet.

Urvalet bestod av vetenskapliga artiklar där äldres upplevelse av vårdhundar eller vårdhundars effekt på äldre redovisats. Inklusionskriterierna för studien var att deltagarna i artiklarna skulle vara 65 år eller äldre, vara permanent boende på ett särskilt boende samt ha deltagit i AAT eller AAA med hundar.

Granskning och Analys

Vid granskningen och analysen har författarna först självständigt gått igenom artiklarna för att få sig en uppfattning av materialet därefter har utvalt material granskats och analyserats ytterligare en gång med båda författarna närvarande för att tillsammans kunna processa materialets innehåll.

Författarna började sin granskning med att läsa titlarna på de artiklar som artikelsökningen resulterade i, sedan lästes abstractet på de artiklar som hade en titel som överensstämde med syftet eller där titeln var intetsägande. De artiklar vars abstract påminde om studiens syfte lästes sedan i sin helhet med extra fokus på metod och resultat. Artiklars vars resultat inte svarade på studiens syfte exkluderades medan resterade artiklar granskades noggrant med hjälp av röda korsets granskningsmall, vilket är en mall för att bestämma en vetenskaplig artikels kvalitet (Röda Korsets Högskola, 2005). För vidare granskning av de kvalitativa artiklarnas kvalitet har Shentons (2004) kvalitets kriterier använts, vilka påvisar de kvalitativa studiernas tillförlitlighet, överförbarhet, verifierbarhet och pålitlighet. Tillförlitlighet innebär att resultatet av studien ska visa en sann bild av deltagarnas verklighet, samt ge svar på studiens syfte. Överförbarhet handlar om huruvida resultaten går att tillämpa i andra sammanhang än i det där studien är utförd. Verifierbarhet innebär att metod delen är skriven på ett sådant sätt att studien kan enkelt upprepas i framtiden och får ut ett liknande resultat. Med pålitligheten fastställs om resultatet är uppbyggt på fynden från deltagarna i studien samt är fritt från författarnas förförståelse och intresse (a.a.). För den fortsatta granskningen av de kvantitativa artiklarnas kvalitet har begreppen intern- och extern validitet, reliabilitet och objektivitet använts. Intern validitet handlar enligt Polit och Beck (2012) om huruvida det resultat som presenteras i studien är trovärdigt, medan den externa validiteten handlar om huruvida resultatet är generaliserbart till andra grupper eller situationer. Reliabiliteten visar på studiens noggrannhet samt överensstämmande av information, vilket med andra ord innebär att metoden är väl beskriven för möjligheten att upprepa studien i framtiden. Objektivitet handlar om i vilken

utsträckning som av varandra oberoende forskare skulle komma fram till samma bedömning eller slutsatser (a.a.)

Författarna har med en induktiv ansats, vilket enligt Henricson (2012) innebär att studien utgår från empirin och sedan används en teori som en avslutande reflektion och utfört en manifest innehållsanalys. En manifest innehållsanalys innebär enligt Granheim och Lundman (2003) att det som analyseras är textinnehållet (a.a.). Författarna har i sin analys således börjat med att läsa artiklarna noggrant var för sig för att skapa sig en förståelse av innehållet, studiens syfte, vilka mätinstrument som använts och hur resultatet valts att presenteras. De artiklar som svarar på denna studies syfte valdes ut och där efter har författarna sedan kondenserat de utvalda meningensenheter till väsentliga ord, vilket enligt Granheim och Lundman (2003) innebär att meningarna beskrivs med hjälp av ord som gör att meningsinnehållet bevaras (a.a.). De kondenserade meningarna där efter fått en kod och grupperades in i kategorier som slutligen bildar de rubriker resultatet är uppbyggt på. Exempelvis sorterats allt resultat som berör minnen och känslor sorterats under kategorin "*Mötet väckte känslor och tankar*" (Se tabell 1).

Tabell 1. Illustrerat exempel av analysarbete

Meningsbärandeenhet	Kondensering	Kod	Kategori
The encounter with the dog seems to evoke other memories in life with old friends and significant places involved. Memories of old songs and lyrics back in time becomes clearer and are narrated. (Swall, Ebbesog, Lundh, Hagelin & Fagerberg, 2014)	Mötet med hunden väckte känslor och minnen från gamla tider som sedan återberättas.	Minnen	Mötet väckte känslor och tankar
Sitting by the dogs' side smiling with closed eyes, rocking slowly back and forth in the wheelchair while stroking the dog. Being quiet and just look at the dog by ones' side, sometimes looking for confirmation the effort made to stroke the dog is a good thing. (Swall et al., 2014)	Sitter med hunden och klappar den, söker ögonkontakt för bekräftelse att det är uppskattat.	Kontakt	Upplevelse av psykisk och fysik närhet
The participants talked about how their interaction with dog dogs affected relations with others participants and residents. Participants also developed a tendency to have more interest in other people. (Kawamura, Niiyama & Niiyama, 2009)	Deltagarna pratade om hundarna med andra deltagare i studien samt deras intresse att interagera med andra människor ökade.	Ökad interaktion	Mötet ökade interaktionen

Etiska övervägande

Vid en litteraturöversikt kan det lätt hända att valet av artiklar kan bli influerat av författarnas förförståelse om detta inte reflekteras över (Henricson, 2012). Där av har författarna innan påbörjan av studien skrivit ner sin förförståelse för att kunna gå tillbaka och reflektera över den under forskningsprocessen. Detta har gjorts för att undvika att vinkla resultatet genom att undermedvetet välja ut artiklar som passar in på författarnas egna åsikter angående studiens ämne/syfte vilket har medverkat till ett neutralt och etiskt förhållningsätt. Förförståelsen hos författarna var att hundar i vården kan fungera som en helande kraft för de äldre och hjälpa till att påskynda tillfrisknande samt vara ett emotionellt stöd för vårdtagarna. Även under arbetet med

resultatdiskussion samt analysen har förförståelsen funnits med i tankarna för att förhindra att resultatet blir vinklat. I valet av artiklar har de etiska övervägandena i studien setts över så att dessa följer de etiska riktlinjerna beträffande forskning som involverar människor, Codex (2016). Detta har även inneburit bland annat att deltagarna som ingick i artiklarna blev informerade studiens syfte, om frivilligheten till att delta och möjligheten att avbryta sitt medverkande i studien. Enligt Kjellström (2012) görs detta för att säkerställa att studierna är etiska utförda (a.a.). Wallengren och Henricson (2012) anser att studier som följer de etiska riktlinjerna ökar i vetenskapligt värde (a.a.). Genom att välja artiklar som följer codex (2016) riktlinjer kan författarna stärka den egna studien då detta innebär att de följer de etiska riktlinjerna till exempel genom att utelämna känslig information angående deltagarna. För att minska feltolkning av dataanalys samt minska risken att vinkla resultatet har författarna vid framskrivning av denna studies resultat tagit hänsyn till artiklarnas enskilda syften och resultat.

RESULTAT

Resultatet bygger på 8 vetenskapliga artiklar, två stycken kvalitativa och sex stycken kvantitativa. Artiklarna är skrivna mellan år 2000 och 2014 och kommer från tre olika världsdelar, Nordamerika, Europa och Asien. Fyra av artiklarna är skrivna i USA, en i England, en i Kroatien, en i Sverige och en i Japan. Deltagarna bestod av både män och kvinnor som alla var 65 år eller äldre samt bodde permanent på ett särskilt boende. I en av artiklarna skulle deltagarna vara boende på ett särskilt boende för personer med svårt psykiatriska problem, och i två av artiklarna bodde deltagarna på särskilda boende anpassade för personer med demens.

Resultatet presenteras i fem stycken huvudkategorier, en av kategorierna har också en underkategori. För mer information om de olika kategorierna se tabell 2.

Tabell 2. Kategorier och underkategorier

Kategori	Underkategori
Upplevelse av psykisk och fysisk närhet i mötet	
Mötet väckte känslor och tankar	
Effekt på sinnesstämning, känsloliv och depression	<i>Kännea glädje och uppskattning i mötet</i>
Mötet ökade interaktionen	
Minskad ensamhet	

Upplevelse av psykisk och fysisk närhet i mötet

Resultatet av två kvalitativa studier visade på att de äldre generellt hade en positiv upplevelse av att möta och umgås med vårdhundar. Deltagarna upplevde att mötet med vårdhundarna lede till en speciell vänskap som kom att bli väldigt betydelsefull för dem, samt att de fick både en psykiskt och en fysisk närhet av hunden.

Deltagarna i två kvalitativa studier har en generellt positiv upplevelse av att möta och umgås med vårdhundar (Kawamura et al., 2009; Swall et al., 2014). I en svensk observationsstudie med ett livsvärldsperspektiv observerades fem äldre personer med Alzheimers möten med vårdhundar (Swall et al., 2014). Varje deltagare observerades under tio möten och resultat av studien visade att deltagarna utvecklade en stark vänskap med hunden samt att de hade lättare att ty sig till hunden än till andra människor. Deltagarna ville heller inte dela hunden med någon annan och ville väldigt gärna ha hunden nära inpå sig. Resultatet stöds av Kawamura et al. (2009) studie där

liknande resultat framkommit genom att intervjuja åtta äldre med demens. Deltagarna i studien upplevde att de kom nära hunden, och pratade om hunden som om att det var en riktigt nära vän som de hade väldigt stort förtroende för. Flera deltagare i studien hade även upplevelsen av att de var hundens ägare och blev därför väldigt måna om hunden vilket visade sig i att de kunde känna sig ledsna av hunden tvingades utföra vissa uppgifter utan belöning (a.a.).

Swall et al. (2014) observationsstudie visade att det även var viktigt för deltagarna att ha fysisk kontakt med hunden. Detta uppmärksammades bland annat genom att de flesta deltagarna föredrog att klappa hunden framför att borsta den. De var väldigt mjuka i sin beröring och satt oftast tysta och bara klappade på hunden. En deltagare sågs sitta ansikte mot ansikte med hunden medan hen klappade den samt talade om hur betydelsefull den var. Deltagarna var även väldigt måna om hundarnas känslor och tittade därför upp på hunden med jämna mellanrum för att söka bekräftelse på att hunden uppskattar att bli klappad. Närbkontakten med hundarna resulterade även i att deltagarna blev lugna, att få sitta ner med sin nyfunna vän skapade stunder av harmoni och kärlek (a.a.).

”Mrs. Andersson strokes the dog and closes her eyes ... continues to stroke ... strokes for about 4 minutes and closes her eyes ... holds her hand on the dog’s coat quietly with eyes closed looks up, continues to stroke ... closes her eyes.” (Swall et al., 2014 s.87)

Att ha hunden nära var för deltagarna viktigt inte bara för att kunna klappa hunden, utan även för att kunna skydda den (Swall et al., 2014). Deltagarna utvecklade nämligen beskyddarinstinkt för hunden vilket visade sig i att de lutade sig över hunden eller höll om den med båda händerna så att de kunde skydda den för eventuell fara. Att ha hunden nära var också viktigt för att deltagarna ville kunna klappa och prata tyst med hunden för att lugna den om den blev uppjagad (a.a.).

Mötet väckte känslor och tankar

Två kvalitativa studier påvisar att gamla minnen hos personer med alzheimer sjukdom väcks till liv vid mötet med vårdhundar (Kawamura et al., 2009, & Swall et al., 2014). I sin intervjustudie fick Kawamura et al. (2009) fram att deltagarna upplevde att tiden då de satt ner med hunden i lugn och ro gav dem möjlighet till att reflektera och tänka över gamla minnen, och flera av deltagarna berättade om minnen om djur de ägt tidigare i livet (a.a.). I Swall et al. (2014) observationsstudie uppmärksammades också hur gamla minnen väcktes till liv, både minnen om djur men även minnen som inte har med djur eller djurägande att göra. Dessa minnen kunde vara allt från glada till sorgliga, och kunde till exempel handla om gamla vänner, ha särskilda platser involverade eller vara gamla sånger och sångtexter från förr (a.a.).

”Mrs. David: We lived in Värmland, Värmland you are beautiful you are a lovely county, the crown among Svea kingdom counties (say the words in the song). Smiles slightly and looks at DH” (Swall et al., 2014 s.89)

Swall et al. (2014) berättar också om att i vissa fall uppstod en rädsla eller osäkerhet vid uppkomsten av nyfunna minnen. Deltagarna blev rädda när de i en stund av klarhet inte kunde minnas detaljer eller ord, samt kunde ha svårt att förstå vad som var minnen eller vad som var verklighet vilket skapade en känsla av osäkerhet. Känslan av oro observerades genom deltagarnas kroppsspråk, språk och ansiktsuttryck. Vid dessa tillfällen kunde inte hundarnas närvaro hjälpa till att bli av med dessa känslor. Studien påvisade också att sinnesnärvaron hos deltagaren var hög under mötet och att hunden kändes igen från tidigare möten, vilket påvisades genom att deltagarna ställde frågor så som kommer du ihåg mig? (a.a.).

Effekt på sinnesstämning, känsloliv och depression

Resultatet av två kvantitativa studier visade att vårdhundar i vissa fall har effekt på de äldres psykiska välmående. Detta framkom efter att ha undersökt vårdhundars effekt på sinnesstämning, känsloliv och depression samt förmågan att känna glädje under besöket (Lutwack-Bloom, Wijewickrama och Smith, 2005; Phelps, Miltenberger, Jens och Wadeson, 2008).

Lutwack-Bloom et al. (2005) undersökte i sin studie om besöken av vårdhundarna hade någon inverkan på deltagarnas mående/känslor. Detta gjordes genom att mäta deltagarnas sinnesstämning med hjälp av POMS (Profile on mode state), före första hundbesöket och efter avslutad studie. Studien utfördes i USA på två särskilda boende under sex månader och urvalet bestod av 68 personer över 65 år. Resultatet av mätningarna före och efter studien jämfördes och resultatet visade på en signifikant skillnad i sinnesstämningen efter studien ($p=0,001$) (a.a.). Resultatet står i kontrast till Phelps et al. (2008) studie som utfördes i USA på ett särskilt boende ($n=5$) och pågick under sex veckor. I studien mättes deltagarnas mående med hjälp av PANAS (The positiv and negativ affekt Schedule). PANAS formuläret fylldes i före studien och sedan två gånger varje vecka som studien pågick, i direkt anslutning och två dagar efter besöket. Resultatet visade på ingen eller endast en liten förbättring av deltagarnas känsloliv (specifika p-värden ej redovisade) (a.a.).

Phelps et al. (2008) undersökte även huruvida vårdhundar kan hjälpa äldre med depression att må bättre. Detta gjordes genom att jämföra deltagarens GDS (Geriatric depression scale, (ett mätinstrument för att identifiera depression hos äldre) poäng, före, under och efter studien. Resultatet visade att ingen av deltagarna förbättrade sina GDS poäng, och där uppmärksammades således ingen signifikant skillnad (specifika p-värden ej redovisade) (a.a.). Resultatet styrks av Lutwack-Bloom et al. (2005) studie som även den undersökte vårdhundarnas effekt på de äldres GDS poäng. Mätningar av deltagarnas GDS gjordes före och efter att studien genomförts och resultatet visade ingen signifikant skillnad (specifika p-värde ej redovisat) (a.a.).

Käna glädje och uppskattning i mötet

Att få träffa en vårdhund var för deltagarna i två studier en väldigt uppskattat (Vrbanac et al., 2013; Phelps et al., 2008). I en Kroatisk studie av Vrbanac et al (2013) undersöktes bland annat deltagarnas inställning till AAT. Detta gjordes genom att observerade de 21 deltagarnas beteende jämt emot hundarna vid alla hundbesök samt med hjälp av frågor i ett frågeformulär. Resultatet av observationen visade att alla deltagare, 100 procent, uttryckte glädje vid mötet med hundarna. Resultatet av frågeformuläret visade att 100 procent av deltagarna kände glädje i att spendera tid med hundarna, 90 procent av deltagarna ansåg det viktigt att få ta hand om ett djur och 76 procent av deltagarna upplevde att hundarna förbättrade deras livskvalité (a.a.). Phelps et al. (2008) lät deltagarna i sin studie betygsätta på en femgradig skattningsskala huruvida de kände glädje, uppskattning och trygghet i mötet med hunden, samt hur mycket de såg fram emot nästa möte. Skattningsskalans lägsta värde var ett och det högsta värdet var fem och deltagarnas svar summerades och beskrevs sedan med hjälp av medelvärde, vilket gav följande resultat: På frågan huruvida deltagarna uppskattade besöket var medelvärdet 4,6, på frågan om deltagarna kände sig trygga under besöket var medelvärdet 4,7, på frågan kände glädje av besöket var medelvärdet 4,8, och på frågan huruvida deltagarna såg fram emot nästa besök var medelvärdet 3,4 (a.a.).

Mötet ökade interaktionen

Resultatet av två kvalitativa studier visade att deltagarna tenderade till att interagera mera, både med hunden och med andra deltagare, efter att de deltagit i AAA (Animal Assisted Activity) eller AAT (Animal Assisted Therapy) (Kawamura et al., 2009; Swall et al.2009). Med hjälp av semi-strukturerade intervjuer på 30-50 minuter intervjuades åtta äldre som alla deltagit i AAA under två år om deras upplevelse av mötena. Resultatet visade att deltagarna upplevde att AAA mötena kunde leda till mer interaktion mellan deltagare och personal, besökare och volontärer genom att prata om hunden under och efter AAA mötena. En deltagare berättar om hur dennes interaktion med hunden påverkade relationen till andra AAA deltagare och boende. Flera deltagare

upplevde även att det fick ett större intresse av andra människor så som andra boende på det särskilda boendet och tyckte det var kul att prata med dessa personer främst genom att dela sina erfarenheter av AAA (a.a.). Resultatet stärks av Swall et al. (2014) observationsstudie där observatörerna kunde se en ökad interaktion hos deltagarna. Den ökade interaktionen sågs främst mellan deltagare och hunden (a.a.). Den ökade interaktionen med andra vårdtagare var dock inte alltid uppskattat av deltagarna. Flera av deltagarna i Kawamura et al. (2009) studie upplevde nämligen att de var stressade i sitt dagliga liv på det särskilda boendet och att känslor av ensamhet och irritation kunde uppstå vid interaktionen med andra boende och personal. Ett sätt för deltagarna att göra sig av med dessa känslor var AAA mötena och möjligheten att interagera med hunden (a.a.).

”One woman said: Even if we stay in the same room...we can't really discuss something with our roommates. We just sit in the same room without saying a word. Since I do everything myself, I'm treated coldly by the staff, I think. Sometimes the staff doesn't come to see me all day. I feel gloomy, so I go to see the dog.”(Kawamura et al., 2009)

Interaktionen med hunden gav deltagarna möjlighet till en paus i det vardagliga livet och genom att fokusera på hunden kunde de koppla bort negativa känslor för en stund (Kawamura et al., 2009). Några av deltagarna beskrev denna stund som den bästa i deras liv sedan de flyttat till det särskilda boendet (a.a.).

I en kvantitativ studie utförd i England av Hall & Malpus (2000) hade till syfte att undersöka om den verbala (exempelvis prat och skratt) och ickeverbala (exempelvis ögonkontakt och leende) interaktionen hos äldre på särskilt boende ökade vid mötet med en hund. Detta gjorde de genom att mäta deltagarnas verbala och ickeverbala interaktion med hunden per minut under förbestämda tidpunkter under varje möte under de 20 veckor som studien pågick. Resultatet visade att den verbala interaktionen fick från 0/min under den andra veckan till 1,56/min under den 18:e veckan och den ickeverbala interaktionen gick från 0,32/min under den första veckan till 2.90/min under

den 15:e veckan. Att förhöjda interaktionen har med hundbesöken att göra stärks av att resultaten sjönk markant när hundarna inte längre var närvarande (a.a.). Verbanac et al. (2013) lät deltagarna i sin kvantitativa studie delta i AAT tre gånger i veckan under sex månader. Under de månaderna som studien pågick observerade författarna deltagarnas interaktion med varandra och med hundarna. Resultatet visade att 15 av 21 deltagare valde att klappa hunden under mötet samt att 7 av 21 deltagare valde att prata med hunden. Av observationsstudien fram kom det även att de flesta deltagarna hade ingen eller endast liten kontakt med övriga deltagare innan studien, men att AAT mötena fick deltagarna att börja prata med varandra, detta även utanför mötena. Exempelvis observerades det att flera deltagare kom tidigt till mötena för att hinna prata med de andra deltagarna innan mötet började. Den ökade interaktionen mellan deltagarna höll i sig även efter det att studien avslutats (a.a.).

Minskad ensamhet

Resultatet av tre kvalitativa studier visade att äldre vårdtagare på särskilt boende som känner sig mindre ensamma efter att ha umgåtts med vårdhundar (Banks & Banks, 2002; Verbanac et al., 2013; Banks, Willoughby & Banks, 2008).

Banks & Banks (2002) undersökte i sin interventionsstudie om AAT med hundar kan hjälpa till att motverka känslan av ensamhet. Deltagarna i studien var uppdelade i tre grupper, en kontroll grupp och två AAT grupper. Ena gruppen fick AAT en gång i veckan medan den andra gruppen fick AAT tre gånger i veckan, kontrollgruppen fick inget besök. Efter sex veckor med AAT hade båda AAT grupperna signifikant förbättrat sina poäng på UCLA loneliness scale ($p=0.001$), hos kontrollgruppen sågs ingen skillnad. Mellan de två grupperna som fick AAT sågs dock ingen skillnad, utan båda grupperna fick liknande resultat (a.a.) Resultatet stärks av Verbanac et al. (2013) studie som visade en signifikant skillnad i deltagarnas poäng i UCLA loneliness scale före och efter deltagarna medverkat i AAT ($p=0.003$) (a.a.). Samt av Banks et al. (2008) studie där resultatet visade en signifikant skillnad ($p=0.05$) i resultatet på UCLA loneliness

score hos de deltagarna som fått delta i AAT jämfört mot de deltagare som inte träffade någon hund (a.a.).

DISKUSSION

Metoddiskussion

Både svagheter och styrkor kan ses vid metodens tillvägagångssätt, dessa diskuteras enligt Henricson (2012) för att stärka kvalitén av arbetet (a.a.). En svaghet i studiens artikelsökning har varit att fenomenet vårdhund är relativt nytt, detta innebar att vid för stora sökningar i block eller med för många sökord i fritext försvann mycket material. Det finns material att finna via sekundärsökningar ur artiklar som är relevanta till syftet referenslistor samt via manuell sökningar, detta tog dock värdefull tid ur en redan pressad tidsram. Författarna valde att ha en begränsning på artiklar från de senaste 16 åren för att få med relativt ny forskning, i efterhand tror författarna att det hade varit bättre att utelämna denna begränsning då detta kan ha inneburit att relevanta artiklar föll bort på grund av deras ålder. Eftersom det är första gången författarna gör en datainsamling i denna skala kan detta enligt Henricson (2012) ha påverkat studien (a.a.). Under hela artikelgranskningen har författarna haft syftet samt problemformuleringen till hands för att kontrollera att artiklarna varit relevanta till syftet för studien och för att förhindra undermedvetet bortval av material som inte svarar på författarnas förförståelse. Under materialinsamlingen lästes först artiklarnas titel för att få en uppfattning om deras innehåll, detta kan vara styrka då man snabbt sällar i materialet men det kan lika väl vara en svaghet då artiklar med intetsägande eller missvisande titlar kan sällas bort även om deras innehåll är av vikt för studien. Därav har författarna mer nogsamt läst abstrakt i de artiklarna med intetsägande titlar för att förhindra att sälla bort värdefullt material. Urvalet till denna studie var att deltagarna skulle vara 65 år eller äldre och boende på särskilt boende. I det material som behandlas i denna studie har antalet deltagare i utvalda studier varit få i antal, detta kan påverkat studiens resultat

negativt då det inte gav en bred förståelse över hur de äldre upplevde vårdhundar, det ger inte heller en tydlig bild över effekten vårdhunden har på de äldre är. Även tiden som studierna har utförts under har varierat mellan fem till tjugo veckor, detta kan innebära att de artiklar vars resultat som ligger till grund för denna studie inte är rättvist.

Denna studie involverar både kvalitativa artiklar och kvantitativa artiklar, det kvalitativa materialet har granskats efter *Shentons (2004)* trovärdighetsbegrepp: tillförlitlighet, överförbarhet, pålitlighet och verifierbarhet/bekräftelsebarhet. För det kvantitativa materialet har begreppen validitet, objektivitet och reliabilitet använts (Polit & Beck, 2012). Studiens design var deskriptiv vilket innebär att författarna har behandlat studiens material så textnära som möjligt.

Diskussion av kvalitativ metod

Databaserna CINAHL och PubMed har använts för sökning av material då dessa databaser är stora och har ett övergripande fokus på artiklar inom omvårdnad, medicin och hälsovetenskap. Östlundh (2012) menar på att detta stärker studiens tillförlitlighet och trovärdighet (a.a.). Artiklar har även sökts i databasen PsychINFO, detta resulterade i mesta dels dubletter och/eller för denna studie oväsentligt material. Att enbart använda två databaser även om de har ett övergripande fokus i omvårdnad med mera kan ha sänkt studiens tillförlitlighet. Databas sökningarna resulterade i åtta artiklar, två kvalitativa och sex kvantitativa, vars syfte svarar på denna studies syfte. Då författarna inte har engelska som modersmål kan tillförlitligheten i studien ha påverkats negativt då detta kan ha riskerat att artiklarnas innebörd missförstås, men genom att använda svensk-engelskt lexikon samt ordböcker på internet har tillförlitligheten stärkts. Men det innebär också att material som beskriver studiens syfte men inte är skrivna på engelska har gått förlorat på grund av bristande språkkunskaper hos författarna. De kvalitativa artiklarnas tillförlitlighet har stärks då författarna har analyserat artiklarna först enskilt

och därefter ytterligare en gång tillsammans. Författarna har enligt Granheim och Lundmans (2003) modell diskuterat meningsenheter, kondenserat, kodat materialet och där efter kategoriserat de olika resultatens fynd (a.a.). Studien har diskuterats under seminarium, tre grupphandledning, två individuella handledningar samt utomstående personer detta gör att studiens tillförlitlighet stärks ytterligare.

Artiklarna som använts i studien har sitt ursprung i USA, England, Kroatien, Japan samt Sverige. Svårigheten med överförbarheten enligt Henricson (2012) är skillnaderna i de olika ländernas samhälls uppbyggnader, religioner och traditioner (a.a.), exempelvis är skillnaderna mellan Sveriges och USA:s sjukvårdssystem många och stora. Det innebär att överförbarheten av denna studie till andra länder, exempelvis Nord Korea, kan vara begränsad. Pålitligheten stärks då båda författarna har varit aktiva under analysen. Vid granskning och analys av artiklarna fanns syftet med för att undvika att färga resultatet av författarnas egna föreställningar/förförståelse angående ämnet. Författarna använde sig av daglig reflektion för att bli medvetna om sina egna föreställningar/förförståelse för att enklare få förståelse över dem för att inte låta dessa påverka resultatet. För att stärka studiens verifierbarhet har författarna utförligt beskrivit litteratursökningen samt analysen för att öka förståelsen av metoden inför eventuella upprepningar av studien. Författarna har även inkluderat en artikel översikt som bilaga samt använt tabeller för att förtydliga kategorier samt underkategorier i resultatet, för ytterligare kunna stärka studiens verifierbarhet.

Diskussion av kvantitativ metod

Validitet innebär studiens hållbarhet (Polit & Beck, 2012). Hur är studiens generaliserbarhet mot andra grupper, kan exempelvis denna studies resultat generaliseras till sjuka barn på vårdinrättningar? Hur är studiens giltighet, går studiens resultat gå att lita på, har samma analys/gransknings mall använts till samtliga artiklar? (a.a.). Den interna validiteten stärks av att samtliga kvantitativa artiklarna har granskats

med Röda Korsets Gransknings mall. Tillvägagångsättet analysen är utförd på ökar den interna validiteten då den är utförd på samma sätt på samtliga artiklar samt att resultaten som uppmärksammades svarar mot syftet. Studiens externa validitet stärks av att resultatet upplevs vara generaliserbart jämfört mot populationen men det kan vara svårt att applicera i andra sammanhang och till andra populationer. Däremot sänks den externa validiteten av det låga antalet deltagare i vissa av de utvalda artiklarnas urval, detta kan ha gett ett missvisande resultat då detta gör att man inte kan generalisera studiens resultat på ett bra sätt mot populationen. Lika så har tiden de olika studierna fortgått spelar in i resultatet, exempelvis har majoriteten av studierna som ingår i denna litteraturstudie pågått under 7-10 veckor, vilket kan ha varit för kort tid för att få fram ett trovärdigt resultat. Denna slutsats drar författarna efter granskningen av artikeln *Pets at therapy: effects on social interaktions in long-stay psychiatry* (Hall & Malpus, 2000), vilket är en 20 veckor lång observationsstudie. Hade denna studie avslutats efter sju veckor hade nämligen ingen skillnad uppmärksammats.

Objektivitet innebär att studien är utförd på ett sådant sätt att resultatet inte är färgat av studiens författare (Polit & Beck, 2012). Studien skall vara gjord på ett sådant sätt att den enskilda forskaren kommer fram till samma resultat vid en upprepning av studien (a.a.). För att stärka studiens objektivitet valde författarna att inledande skiva ner sin förförståelse angående ämnet, detta har gjort att författarna inte undermedvetet kunnat vinkla resultatet till fördel till den egna förförståelsen. Exempel på detta är att författarna har inkluderat fynd som stred mot deras förförståelse om vårdhundarnas positiva effekt hos äldre, detta fynd handlade om att hundar inte kan hjälpa mot depression.

För att stärka studiens reliabilitet har författarna beskrivit denna litteraturstudies tillvägagångsättet utförligt då det skall bli så tydligt som möjligt för framtida upprepningar av studien. Samtliga artiklar som använts i denna studie har granskats med hjälp av Röda Korsets Granskningsmall, detta har gjorts för att granska kvaliteten på de utvalda artiklarna. Reliabilitet innebär enligt Polit och Beck (2012) studiens

noggrannhet samt överensstämmelse av information. Detta innebär att metoden är väl beskriven för möjligheten att upprepa studien i framtiden.

Etik

Risker med den här studien är att det är en litteraturstudie vilket innebär att resultatet baseras på tidigare gjord forskning. Detta innebär att deltagarna till studien inte aktivt har valt att delta i denna studie, vilket gör det viktigt att vara mån om deltagarnas integritet vid utskrivning av resultatet. Alla artiklar håller måttet i den etiska granskningen dock ingår en studie som utfördes som dold observationsstudie. Då denna artikel utfördes år 2000 stred det inte enligt codex (2016) mot de etiska linjerna rörande medgivande att deltagarna vill vara med i studien. Däremot kan det diskuteras över författarnas etiska val av att använda sig av denna artikel, med tanke på tillvägagångssättet. Anledningen till varför författarna valde att ha med studien är att den granskade studiens resultat var en tillgång i arbetet med denna studies resultat. Bristen av användbart material samt vetskapen om att studien var etisk godkänd när den utfördes stärkte författarnas val att använda sig av artikeln i denna litteraturstudie. Författarna anser att de haft gott om tid under arbetets gång då de har följt ett strikt tidsschema för att undvika stress som kunde påverka studiens resultat negativt, stress ökar risker för att missa relevanta fynd. Dock uppenbarades det under artikelsökningen att det inte fanns tillräckligt många kvalitativa studier utförda rörande ämnet som beskriver studiens dåvarande syfte. Detta har inneburit att studiens syfte fick kompletteras med en kvantitativ frågeställning samt att studiens metod del kompletterades för att beskriva tillvägagångssättet för det kvantitativa materialet. Detta gjorde att studiens slutskede var känsligt för oförutsedda problem/svårigheter. Författarna har även reflekterat över sin förförståelse under arbetets gång och har varit noga med att vara objektiva i framskrivandet av resultatet och presenterar även det resultat som motsäger författarnas förförståelse, ett exempel på det är att resultatet om vårdhundarnas effekt på depression hos de äldre.

Resultatdiskussion

Syftet med denna uppsats var att beskriva vårdhundar på särskilt boende utifrån två stycken frågeställningar, de äldres upplevelse av mötet med vårdhundar samt vilken effekt vårdhundarna har på de äldre. Studien har resulterat i flera intressanta fynd varav tre stycken under denna rubrik kommer lyftas fram och diskuteras mer på djupet. Det första fyndet som diskuteras är ett resultat av den kvalitativa granskningen medan fynd två och tre är resultat från den kvantitativa granskningen.

Det första fyndet var att äldres upplevelse av vårdhundar är positiv och ökar deras känsla av sammanhang. Resultatet av en kvalitativ artikel i denna litteraturstudie uppmärksammade att mötet med vårdhundar resulterade i att äldre med alzheimer upplevde ett kamratskap med hunden (Swall et al., 2014). Att de äldre utvecklade en speciell relation till hunden var för författarna inte förvånande då liknande resultat har uppmärksammats i tidigare studier. I en forskningsöversikt (Håkansson et al. 2008) beskrivs det att relationen som uppstår mellan djur och människor är speciell och inte går att jämföra med relationen mellan två människor (a.a.). Resultatet kan tyda på en vänskap med beroendeställning, det vill säga att de äldre upplevde det som att hunden var beroende av dem vilket i sin tur ledde till att de äldre kände sig betydelsefulla. KASAM är som tidigare nämnt en teori som menar på att en individ som upplever hög meningsfullhet, hanterbarhet och begriplighet mår bättre (Antonovsky, 1991). Om vårdtagaren regelbundet möter en hund som de upplever är i beroendeställning till dem kan detta leda till att de får en känsla av meningsfullhet, mötet med hunden har alltså en känslomässig innebörd för vårdtagaren. Vårdtagaren väljer sedan att investera känslor och tankar i hunden, de får något väldigt betydelsefullt att tänka på och bry sig om. Med stöd av hunden kan vårdtagaren därför klara av att hantera främmande känslor och tankar som tidigare varit svåra att hantera, vilket i sin tur kan leda till att det blir lättare för vårdtagaren att begripa sig på den, för många äldre, främmande värld och situation man befinner sig i på ett särskilt boende. Mötet med vårdhunden kan i korthet hjälpa till att öka meningsfullheten och välbefinnandet hos individen, detta är lagstadgat att alla

äldre på särskilt boende i Sverige ska uppleva. I socialtjänstlagen (SFS 2001:453) står det nämligen att äldre på särskilt boende har rätt till en meningsfull tillvaro samt att känna välbefinnande och trygghet (a.a.). I regeringens proposition (2009/10:116) står det vidare att äldreomsorgen bör så långt som det är möjligt jobba för möjligheten att erbjuda så god omvårdnad och en så trygg miljö att den enskilde individen upplever välbefinnande oavsett om individen är i behov av omfattande omsorgsbehov eller inte. Det står även att den enskilde individens behov av socialt umgänge bör tillgodoses för möjligheten till ökad känsla av välbefinnande (a.a.), och ett sätt att tillgodose detta behov kan enligt resultatet av denna litteraturstudie vara att låta de äldre umgås med vårdhundar. Men trots hundens goda resultat hos de äldres meningsfullhet och välbefinnande kan man inte rekrytera en hund till ett särskilda boendena. Socialtjänstlagen (SFS 2001:453) klargör nämligen också individens rätt till självbestämmande och integritet (a.a.). Alla individer på särskilda boende har själv rätt till att bestämma vem, var och när de vill träffa någon och ska aldrig tvingas till något de inte vill. Detta gäller även att möta och umgås med en vårdhund. Sammanfattningsvis är vårdhunden ett alternativ aktivering till att öka meningsfullheten och välbefinnandet hos de äldre på särskilt boende, men aktiviteten ska ske på de äldres villkor.

Det andra fyndet som uppmärksammades i denna litteraturstudiestudie var att vårdhundar inte kan hjälpa äldre med depression att må bättre i sin depression. Resultatet av en kvantitativ artikel i denna studie uppmärksammade att deltagarna inte förbättrades i sina GDS poäng efter att ha deltagit i AAT (Phelps et al., 2008). I en review artikel av Barker och Wolen (2008) som undersökte fördelarna av människa och sällskapsdjur interaktion har flera artiklar som tar upp huruvida djur kan hjälpa till att förbättra en depression hos människan granskats och resultatet är motsägsfullt. Två av studierna review artikeln granskat visar att ingen signifikant skillnad sågs på deltagarnas depression efter att ha umgått med djur och två andra granskade studier visar på en signifikant förbättring i deltagarnas depression efter att de deltagit i AAA

eller AAT med djur (a.a.). Att resultatet är motsägelsefullt kan bero på att flertalet av de granskade studierna, så även artiklarna i vår studie, har låg power det vill säga få deltagare vilket kan ge ett missvisade resultat. Hur som helst förvånades författarna av resultatet då det gick helt emot deras förförståelse att hundar kan hjälpa människor med depression att må bättre. Framför allt blev författarna förvånade då de hade kunskap om att forskningen är enig om att djur kan hjälpa till att förhindra att depression utvecklas hos människan i livets alla stadier (Morrison, 2007; Pohnert, 2010; Håkansson et al., 2008), vilket beror på att djur minskar känslorna av stress, oro och ångest hos människan (Pohnert, 2010). Om det ses till denna studies resultat är det intressanta att hundar kan motverka men inte förbättra depression hos äldre. Vårdhundar kan därför användas för att jobba preventivt. Genom att sätta in vårdhundar som preventiv åtgärd kan antalet äldre på särskilt boende som utvecklar depression minska, idag finns det exempel på hur vårdpersonal kan/bör jobba preventivt samt hur de kan hjälpa vårdtagaren att må bättre. Ett exempel på det är en vägledning framtagen av socialstyrelsen i uppdrag av regeringen (socialstyrelsen, 2013). Vägledningen är till för att hjälpa vårdpersonalen på exempelvis särskilda boende att upptäcka psykisk ohälsa hos vårdtagarna samt hur de kan hjälpa till att tillgodose vårdtagarnas behov och dagliga stöd (a.a.). Dock står där ingenting om hur hundar eller andra djur kan användas som förebyggande åtgärd eller kompletterande behandling, något författarna saknar. Sammanfattningsvis bör hundar på särskilt boende enligt denna litteraturstudie sättas in som preventiv åtgärd och inte som en kompletterande behandling när effekt på de äldres psykiska välmående eftersöks, men samtidigt behövs det mer och bredare forskning på området för att få en bättre bild av hur verkligheten ser ut.

Det tredje fyndet som uppmärksammades var att AAT och AAA på särskilt boende leder till minskade känslor av ensamhet hos de äldre. Resultatet av en kvantitativ artikel i denna studie uppmärksammade en signifikant skillnad i deltagarnas UCLA loneliness score poäng efter det att deltagarna medverkat vid AAT. Känslan av ensamhet minskade alltså genom att regelbundet delta i AAT (Banks & Banks, 2002). En review artikel

(Barker & Wolen, 2008) visar att andra studier som undersökt effekten av AAT och AAA på särskilt boende kommit fram till liknande resultat. I review artikeln sågs även liknande resultat i andra sammanhang, exempelvis sågs att kvinnor som lever ensamma i USA känner sig mindre ensamma om de umgås med djur (a.a.). Fyndet upplevde författarna väldigt intressant, främst av den anledningen att ensamhet är ett vanligt problem på särskilda boenden i Sverige (Socialstyrelsen, 2014a), men också för att författarna upplever att vårdhundar kan agera som promotion och prevention inom sjukvården. Att minska ensamheten hos de äldre kan medföra flera fördelar både för individen i sig men också för samhället. Resultatet av en doktorsavhandling (Taube, 2015) visar nämligen att äldre människor som känner sig ensamma har en generellt högre vårdkonsumtion än äldre som inte känner sig ensamma. Ofta söker de äldre för något somatiskt exempelvis smärta när det egentligen är ensamheten eller känslan av nedstämdhet som tynger (a.a.). Ensamheten kan alltså ge sig tillkänna genom exempelvis fysisk smärta, vilket är negativt för den enskilde individen och i sin tur leder till ökat tryck på primärvården. Är det då fysiskt möjligt att minska eller förebygga ensamhet hos vårdtagarna på ett särskilt boende genom att låta de delta i AAA eller AAT, vilket i sin tur kan leda till ett minskat tryck på den redan överbelastade primärvården känns det som en ganska rimlig kostnad för samhället med tanke på vad det annars skulle kosta.

Under arbetet med resultat rörande ensamhet fann författarna ett intressant bifynd, robothundar har exakt samma effekt som riktiga hundar när det kommer till att minska ensamheten hos äldre. I den granskade artikeln uppmärksammades en signifikant skillnad i UCLA loneliness scale poängen före och efter det att deltagarna medverkat i AAT med robothundar, samma signifikanta skillnad sågs hos de deltagare som medverkade i AAT med riktiga hundar (Banks et al., 2008). Resultatet stärks av andra studier vars resultat också visar på att robotdjur har samma effekt som riktiga djur att motverka ensamheten hos äldre, vilket exempelvis påvisas i en review artikel

(Broekens, Heerink & Rosendal, 2009). I artikeln är även studier på andra robotdjur än hundar gjorda, exempelvis sälar och nallebjörnar, och även det ger samma resultat (a.a.). Att använda robotar inom hälso- och sjukvården är en känslig fråga som diskuterats bland annat av Smer, statens medicinsk-etiska råd (2013). I deras rapport tas det bland annat upp att riskerna måste vägas emot nyttan i varje enskilt fall, att varje individ har rätt till självbestämmande och skall erbjudas likvärdig vård om denne ej vill vårdas av robotar samt att tekniken inte får ersätta den mänskliga kontakten. Hälsorobotar innebär en risk då de inte kan tillgodose vårdtagarens behov av social interaktion och mänskligkontakt. En annan risk med hälsorobotar är att investeringen kan medför stora ekonomiska kostnader för verksamheten vilket i sin tur kan ha till följd att andra reformer bortprioriteras. Rapporten tar också upp några fördelar med att använda sig av hälsorobotar, till exempel kan de hjälpa till effektivisera vården så att de mänskliga resurserna kan läggas på omsorgsarbetet, samt att de kan hjälpa till att öka livskvaliteten, integriteten samt självbestämmandet hos vårdtagaren (a.a.). Robotar är alltså i vissa sammanhang likvärdiga riktiga hundar och kan tillgodose vårdtagarens behov på ett likvärdigt sätt, men det kan innebära vissa etiska risker och verksamheten bör därför tänka igenom beslutet ordentligt vid förslag om införskaffandet av robotdjur.

Sammanfattningsvis kan vårdhundar ses som en resurs och tillgång inom sjukvården och kan användas som komplement till vårdpersonalens dagliga arbete. I en Minimalisrapport (2009) framgår det bland annat att vårdhundar på demensboende hjälper till att minska aggressivitet och oro bland patienterna (a.a.) hundar kan således på dessa avdelningar hjälpa personalen att öka trivselen hos de äldre. Dessutom framkom det i denna studies resultat att hundar kan hjälpa till att öka välbefinnande samt minska ensamheten hos de äldre. Detta är positivt inte bara för de äldres hälsa utan leder även till bättre arbetsmiljö för personalen. Att arbeta inom vården är många gånger påfrestade och hektiskt och kan innebära psykosocial stress för personalen. Det är mycket som ska hinnas med på kort tid och mår vårdtagarna dessutom psykiskt dåligt blir detta ännu en börda för personalen att bära, vilket enligt författarnas erfarenheter kan vara jobbigt att

hantera. Vårdhundar kan dessutom hjälpa till att öka interaktionen för de äldre, vilket bland annat framgår i Norling (2002) forskningsöversikt. Norling menar även på att behovet av interaktion, samt förmågan att socialisera är viktig komponent när det kommer till vårdpersonalens möjlighet att ge så god omvårdnad som möjligt till vårdtagaren (a.a.). Användandet av vårdhundar kan på så sätt leda till bättre vård på Sveriges äldreboende då kommunikation och interaktion mellan vårdtagare och vårdpersonal ökar möjligheten till att ge rätt vård på bästa möjligasätt utifrån vårdtagarens behov, vilket är till fördel både för vårdtagarens välbefinnande samt vårdpersonalens psykosociala arbetsmiljö.

Slutsats

Slutsatsen författarna drog av denna studie är att vårdhundar är ett bra fenomen som i många fall leder till något gott för de äldre. Resultatet av denna litteraturstudie visar som sagt att de äldre efter mötet med en vårdhund bland annat upplever och utvecklar en speciell vänskap med hunden, känner ett ökat välbefinnande/känsla av sammanhang samt känner sig mindre ensamma. Däremot kan vårdhundar enligt resultatet i denna litteraturstudie inte hjälpa äldre med depression till att må bättre, detta resultat kan bero på låg power i de granskade studierna vilket innebär att någon definitiv slutsats inte går att dra. Det är således av intresse att forska vidare i området kring vårdhundarnas effekt på äldre med depression, där studier med större urval utförs under en längre tid. Författarna efterlyser också vidare forskning angående fenomenet vårdhundar och deras effekt på äldre samt de äldres upplevelse av vårdhundar för att få en bättre förståelse av hur de kan komma att vara ett komplement inom äldreomsorgen på särskilt boende. Resultatet av denna litteraturstudie kan användas för att ge en inblick i hur hundar kan användas på särskilt boende samt vilket värde hundarna har i praktiken. Till exempel kan en vårdhund få vårdtagare med alzheimer att öppna upp sig, vilket kan förenkla arbetet för personalen, en vårdhund kan också minska ensamheten hos de vårdtagarna vilket leder till ett ökat välbefinnande på boendet.

REFERENSER

* Artiklar som ingår i studien

Antonovsky, A. 1991. *Hälsans mysterium*. Stockholm: Natur och Kultur

*Banks, M., & Banks, W. (2002). The Effects of Animal-Assisted Therapy on Loneliness in Elderly Population in Long-Term Care Facilities. *Journal of Gerontology: Medical Sciences*, 57(7), 428-432.

*Banks, M., Willoughby, L., & Banks, W. (2008). Animal Assisted-Therapy and Loneliness in Nursing Homes: Use of Robotic versus Living Dogs. *American Medical Directors Association*, 9(3), 173-177. doi: 10.1016/j.jamda.2007.11.007

Barker, S., & Wolen, A. (2008). The Benefits of Human–Companion Animal Interaction: A Review. *Journal of Veterinary Medical Education*, 35(4), 487-495.

Beck-Friis, A., Beck-Friis, B., & Strang, P. (2007). *Hundens betydelse i vården – erfarenheter och praktiska råd*. Stockholm: Gothia Förlag.

Billhult, A. & Gunnarsson, R. (2012). Bortfallsanalys och beskrivande statistik. I M. Henricson (Red.), *Vetenskaplig teori och metod – Från ide till examination inom omvårdnad* (s.305-316). Lund: Studentlitteratur.

Broekens, J., Heerink, M., & Rosendal, H. (2009). Assistive social robots in elderly care: a review. *Gerontechnology*, 8(2), 94-103. doi: <http://dx.doi.org/10.4017/gt.2009.08.02.002.00>

Danielson, E. (2012). Kvalitativ innehållsanalys. I M. Henricson (Red.), *Vetenskaplig teori och metod – Från ide till examination inom omvårdnad* (s.317-326). Lund: Studentlitteratur.

Friberg, F. (2006). Att göra en litteraturoversikt. I F. Friberg (Red.), *Dags för uppsats – vägledning för litteraturbaserade examensarbete* (s. 115-124). Lund: Studentlitteratur.

Friberg, F., & Öhlén, J. (2012). Fenomenologi och hermeneutik. I M. Henricson (Red.), *Vetenskaplig teori och metod – Från ide till examination inom omvårdnad* (s.345-368). Lund: Studentlitteratur.

Graneheim, U.H. & Lundman, B. (2003). Qualitative content analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness. *Nurse Education Today*, 24, 105-112. doi:10.1016/j.nedt.2003.10.001

*Hall, P., & Malpus, Z. (2000). Pets as therapy: effects on social interaction in Long-stay psychiatry. *BamsH Journal of Nursing*, 9(2), 2220-2225.

Henricson, M. (2012). Diskussion. I M. Henricson (Red.), *Vetenskaplig teori och metod – Från ide till examination inom omvårdnad* (s. 471-478). Lund: Studentlitteratur.

Håkansson, M., Palmgren Karlsson, C., Sallander, M., & Henriksson, G. (2008). *Husdjur och folkhälsa: En forskningsöversikt om betydelsen av sällskapsdjuren och*

lantbrukets djur för människors hälsa. Tillgänglig 14 Mars, från, <http://www.vardhundskolan.se/Filer/Hakansson%20Husdjur%20och%20folkhalsa.pdf>

Höök, I. (2010). *Hund på recept – Den professionella vårdhunden*. Stockholm: Gothia Förlag.

*Kawamura, N., Niiyama, M., & Niiyama, H. (2009). Animal-Assisted Activity Experience of Institutionalized Japanese Older Adults. *Journal of Psychosocial Nursing*, 47(1), 41-47.

Kjellström, S. (2012). Forskningsetik. I M. Henricson (red.), *Vetenskaplig teori och metod – Från ide till examination inom omvårdnad* (s.69-90). Lund: Studentlitteratur.

*Lutwack-Bloom, P., Wijewickrama, R., & Smith, B. (2005). Effects of Pets versus People Visits with Nursing Home Residents. *Journal of Gerontological Social Work*, 44(3-4), 137-159. doi: 10.1300/J083v44n03_09

Manimalis. (2009). *Manimalisrapporten*. Hämtad 2016-05-20, från <http://www.vardhundskolan.se/Manimalis%202009.pdf>

Morrison, M. (2007). Health Benefits of Animal-Assisted Interventions. *Complementary Health Practice Review*, 12(51), 59-62. doi 10.1177/1533210107302397

Murthy, R., Bearman, G., Brown, S., Bryant, K., Chinn, R., Hewlett, A., ... Weber, D. (2015). Animals in Healthcare Facilities: Recommendations to Minimize Potential Risks. *Infection control & hospital epidemiology*, 36(5), 495-516.

Norling, I. (2002). *Djur i vården*. Tillgänglig 24 januari, 2016, från http://www.vardhundskolan.se/filer/NorlingDjur_i.pdf

O'Haire, E., McKeinze, S., McCoune, S., & Slaughter, V. (2014). Effects of Classroom Animal-Assisted Activities on Social Functioning in Children with Autism Spectrum Disorder. *The journal of alternative and complementary medicine*, 20(3), 162-168. doi: 10.1089/acm.2013.0165

*Phelps, K., Miltenberger, R., Jens, T., & Wadeson, H. (2008). An investigation of the effects of dog visits on depression, mood, and social interaction in elderly individuals living in a nursing home. *Behavioural Interventions*, 23, 181-200. doi: 10.1002/bin.263

Pohnert, T. (2010). *The Effects of Pet Ownership on Physical WellBeing in Older Adults* (Doctoral thesis, Virginia Commonwealth University, serienr). VCU Scholars Compass. Tillgänglig:

<http://scholarscompass.vcu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=3237&context=etd>

Polit, D., & Beck, C. (2012). *Nursing research – Generating and assessing evidence for nursing practice*. New York: Wolters Kluwer Health.

Priebe, G., & Landström, C. (2012). Den vetenskapliga kunskapens möjligheter begränsningar – grundläggande vetenskapsteori. I M. Henricson (Red.), *Vetenskaplig teori och metod – Från ide till examination inom omvårdnad* (s.31-50). Lund: Studentlitteratur.

Prop. 2009/10:116. *Värdigt liv i äldreomsorgen*. Tillgänglig:
<http://www.regeringen.se/contentassets/375c5289fb3b434b8aba108a38d6e1f4/vardigt-liv-i-aldreomsorgen-prop.-200910116>

Röda Korsets Högskola. (2005). Mall för granskning av vetenskapliga artiklar. Tillgänglig 7 februari 2016, från http://www.rkh.se/PageFiles/466/mall_granskning.pdf

Schenton, A. (2004). Strategies for ensuring trustworthiness in qualitative research projects. *Education for Information*, 22, 63-75.

SFS 2001:453. *Socialtjänstlag*. Stockholm: Socialdepartementet.

Socialstyrelsen. (u.å.). *Termbanken – särskilt boende för äldre*. Hämtad 2016-02-04, från <http://socialstyrelsen.item.se/showterm.php?fTid=759>

Socialstyrelsen (2013). *Se tecken och ge rätt stöd – vägledning för att uppmärksamma äldre med psykisk ohälsa inom socialtjänst och kommunal hälso- och sjukvård*. Hämtad 2016-04-27, från <https://www.socialstyrelsen.se/SiteCollectionDocuments/vagledning-socialtjanst.pdf>

Socialstyrelsen. (2014, a). *Många på äldreboende känner sig ensamma*. Hämtad 2016-02-07, från <https://www.socialstyrelsen.se/nyheter/2014oktober/mangapaaldreboendekannersigensamma>

Socialstyrelsen. (2014, b). *Äldre i särskilt boende fortsätter minska*. Hämtad 2016-02-07, från <https://www.socialstyrelsen.se/nyheter/2014mars/aldreisarskiltboendefortsatterminska>

Statens medicinsk-etiska råd. (2013). *Robotar och övervakning i vården av äldre – etiska aspekter*. Stockholm: Fritzes.

Statistiska centralbyrån. (2015). *Befolkningsstatistik i sammandrag 1960-2014*. Hämtad 2016-02-06, från http://www.scb.se/sv_/Hitta-statistik/Statistik-efter-amne/Befolkning/Befolkningenssammansattning/Befolkningsstatistik/25788/25795/Helarsstatistik---Riket/26040/

*Swall, A., Ebbeskog, B., Lund Hagelin, C., & Frageberg, I. (2014). Can therapy dogs evoke awareness of one's past and present life in persons with Alzheimer's disease?. *International Journal of Older People Nursing*, 10(2), 84-93. doi: 10.1111/opn.12053

Taube, E. (2015). *Loneliness: An essential aspect of the wellbeing of older people* (Doctoral thesis, Lund University, Faculty of Medicine Doctoral Dissertation Series. Lund: Department of Health Sciences. Tillgängligt:

<http://www.lu.se/lup/publication/5363946>

Uvnäs-Moberg, K., & Petersson, M. (2004). Oxytocin - biokemisk länk för mänskliga relationer. Mediator av antistress, välmående social interaktion, tillväxt, läkning. *Läkartidningen* 101, 2634-2639.

*Vrbanac, Z., Zecevic, I., Ljubic, M., Belic, M., Stanin, D., Brkljaca Bottegaro, N., ... Zubeic, D. (2013). Animal Assisted Therapy and Perception of Loneliness in Geriatric Nursing Home Residents. *Collegium Antropologicum*, 37(3), 973–976.

Wallgren, C. & Henricson, M. (2012). Vetenskaplig kvalitetssäkring av litteraturbaserat examensarbete. I M. Henricson (Red.), *Vetenskaplig teori och metod – Från ide till examination inom omvårdnad* (s.31-50). Lund: Studentlitteratur.

Östlundh, L. (2006). Informationssökning. I F. Friberg (red.), *Dags för uppsats – vägledning för litteraturbaserade examensarbete* (s. 45-70). Lund: Studentlitteratur.

Bilaga 1, Sökschema

Datum	Databas	Sökning nr	Sökord och boolesk operator (AND, OR, NOT)	Begränsningar/databasfilter	Typ av sökning	Antal träffar	Lästa Abstract	Relevanta artiklar
2016-04-28	Cinahl	1	Pet Therapy OR Dogs OR Animal assisted		Headings Headings Fritext	7697		
		2	Nursing homes OR Long term care		Headings explode	36928		
		3	1 AND 2			102	35	5
2016-04-28	Pubmed	4	Animal Assisted Therapy OR Assisted therapy dog		Mesh Fritext	1987 2003		
		5	Nursing Homes OR Long Term Care		Mesh	52425 52648		
		6	4 AND 5			19	16	4 (3*)

Bilaga 2, Artikelöversikt

Författare, Land, År	Titel	Syfte	Urval Datainsamlingsmetod	Intervention (om sådan finns)	Genomförande Analys	Resultat	Kvalitet
Banks, M., & Banks, W. The Effects of Animal Assisted Therapy on Loneliness in an Elderly Population in Long-Term Care Facilities USA 2002		Syftet var att undersöka om AAT med vårdhundar kan minska ensamheten hos äldre på särskilt boende.	Det var ett slumpmässigt <u>urval</u> n=45 <u>Inklusionskriterier:</u> Deltagarna skulle inte ha någon kognitiv svikt, testa minst 24 på MMSE, ingen historia av psykisk ohälsa, ingen allergi för katt eller hund, ha gått ut 6th grade, förmåga att prata och skriva engelska samt få mins 30 poäng på UCLA loneliness score <u>Datainsamling:</u> Deltagarna testades i UCLA loneliness score före och efter studien.	Deltagarna var indelade i tre grupper med 15 deltagare i varje. Två av grupperna fick AAT, medans kontrollgruppen inte fick någon ATT.	<u>Genomförande:</u> Deltagarna som ingick i de två AAT grupperna deltog i AAT under 6 veckor. Den ena gruppen fick träffa hunden en gång i veckan medan den andra gruppen träffade hunden tre gånger i veckan. <u>Analys:</u> Analytisk statistik	Resultatet visade att det hos båda grupperna som fick AAT sågs en signifikant skillnad i poängen på UCLA loneliness scale före och efter studien, p=0.001. Hos kontrollgruppen sågs ingen skillnad.	<u>Extern validitet:</u> + Bra urval, kan generaliseras för populationen + Inget externt bortfall + kontroll grupp <u>Intern validitet:</u> Studien svarar på syftet <u>Reliabilitet:</u> + Reliabl mätinstrument + Välskriven metod <u>Objektivitet:</u> + Samma mätinstrument vid båda mätningarna
Banks, M., Willoghby, L. & Banks, W. Animal Assisted-Therapy and Loneliness in Nursing Homes: Use of Robotic versus Living Dogs USA 2008		Syftet var att jämföra hur vårdhundar och robothundar (AIBO) påverkar ensamheten på särskilt boende.	Det var ett slumpmässigt <u>urval</u> n=38 <u>Exklusionskriterier:</u> Deltagare som testade lägre än 24 på MMSE, 30 på UCLA loneliness scale och/eller hade pälsallergi exkluderades. <u>Datainsamling:</u> Deltagare testades i UCLA loneliness scale innan studien samt sju veckor senar, eller i vecka sju av AAT.	Deltagarna var indelade i tre grupper. Den första gruppen (n=13) fick AAT med en riktig hund, den andra gruppen (n=12) fick AAT med en robothund och den tredje gruppen (n=13) var en kontrollgrupp och fick inte delta i AAT.	<u>Genomförande:</u> Deltagarna som fick AAT, antingen med en riktig hund eller en robot hund, fick detta 30 minuter varje vecka under åtta veckor. <u>Analys</u> Analytisk statistik	Resultatet visade att det hos deltagarna i de två grupper som deltagit i AAT, antingen med en riktig hund eller robothund, sågs en signifikant skillnad på poängen på UCLA loneliness score före och efter studien, p = 0,05. För kontrollgruppen såg ingen signifikant skillnad.	<u>Extern validitet:</u> + Bra urval, kan generaliseras för populationen + Inget externt urval + kontroll grupp <u>Intern validitet:</u> + Studien svarar på syftet + Mäter det som avser mäta <u>Reliabilitet:</u> + Reliabl mätinstrument + Välskriven metod <u>Objektivitet:</u> + Samma mätinstrument vid båda mätningarna

Författare, Titel Land, År	Syfte	Urval, Datainsamlingsmetod	Intervention	Genomförande, Analys	Resultat	Kvalitet
Hall, P., & Malpus, Z. Pets as therapy: effects on social interactions in long-stay psychiatry England 2000	Syftet var att undersöka effekten av i fall hundens närvaro kan påverka de sociala interaktionerna mellan de boende.	Det var ett icke slumpmässigt <i>urval</i> n=10 <u>Inklusionskriterier:</u> Deltagarna skulle vara permanenta boende på ett särskilt boende för personer med svåra psykiatrisk problematik. <u>Datainsamling:</u> Dold observationsstudie		<u>Genomförande:</u> Alla deltagare fick besök av hunden en gång i veckan under tjugo veckor. Under observationsstudien studerades de äldres verbala och icke verbala sociala beteende under mötet med hunden. <u>Analys:</u> Analytisk statistik	Resultatet visade en anmärkningsvärd förbättring på det verbala och icke verbala sociala beteendet hos personerna i studien under den period då hunden hälsade på. Den verbala interaktionen gick från 0/min v. 2 till 1,56/min v. 18 och den icke verbala gick från 0,32/min v. 1 till 2,90/min v. 15.	<u>Extern validitet:</u> – Låg power, svårt att generalisera till populationen + Inget externt bortfall <u>Intern validitet:</u> + Studien svarar på syftet + Mäter det som avsetts att mäta <u>Reliabilitet:</u> – Mätinstrument ej reliabla – Ej välskriven metod <u>Objektivitet:</u> +/- Observatorerna skiftats + Samma mätinstrument vid alla mätningar
Kawamura, N., Niiyama, M., & Niiyama, H. Animal-Assisted Activity Experiences of Institutionalized Japanese Older Adults Japan 2009	Att undersöka hur äldre japaneser på särskilt boende, som deltagit i AAA i två år tyckte om aktiviteten samt vilken betydelse deras upplevelse har för sjuksköterskans yrkesutövning.	Det var ett bekvämlighets <i>urval</i> n=8 <u>Inklusionskriterier:</u> Deltagarna skulle ha diagnostiserad demens men fortfarande ha förmågan att uttrycka sig. <u>Datainsamling:</u> Semi-strukturerade intervjuer. Alla intervjuer spelades in och varade runt 30-50 minuter.		<u>Genomförande:</u> Alla deltagarna har deltagit i AAA möten varannan månad under två år. <u>Analys:</u> Utskrifter av intervjuerna analyserades med hjälp av Colaizzis fenomenologiska metod.	Resultatet visade att deltagarna upplevde positiva känslor för hundarna, fick ökat självförtroende, kom ihåg gamla minnen och förbättrade sin kommunikation och interaktion med andra.	<u>Tillförlitlighet:</u> + Studien svarar på syftet + Citat finns + Öppna frågor <u>Överförbarhet:</u> – Litet urval + Resultatet förmodas vara generaliserbart för populationen <u>Verifierbarhet:</u> + Tillvägagångssättet tydligt beskrivet + Kategorierna svarar på syftet – Intervjufrågorna inte tydligt framskrivna <u>Pålitlighet:</u> + Flera personer i analysen – Förförståelse ej utskrivna + Etiska övervägande har gjorts

Författare, Titel Land, År	Syfte	Urval, Datainsamlingsmetod	Intervention	Genomförande, Analys	Resultat	Kvalitet
Lutwack-Bloom, P., Wijewickrama, R. & Smith, B. Effects of Pets versus People Visits with Nursing Home Residents USA 2005	Undersöka vårdhundens betydelse genom att jämföra hur deltagarna påverkas av en människa respektive hund.	Det var ett slumpmässigt <u>urval</u> n=68 <u>Inklussionskriterier:</u> inneboende på ett av de två olika äldreboenden där undersökningen gjordes. <u>Datainsamling:</u> Deltagarna testades i GDS (Geriatric Depression Scale) och POMS (Profile of Mood States) före och efter deltagandet i studien	Deltagarna var indelade i två grupper. En kontrollgrupp på 26 personer och en experimentgrupp på 42 personer. Kontrollgruppen fick besök av en människa och experimentgruppen deltog i AAT med hundar.	<u>Genomförande</u> De äldre fick besök av antingen en människa eller hund 15-20 minuter 3 ggr i veckan i sex månader. <u>Analys</u> Analytisk statistik	De som fick besök av hundar fick en stor förbättring i humör tillskillnad från kontrollgruppen (p=0,001). En förbättring i GDS såg också hos båda grupperna, denna var dock ej signifikant.	<u>Extern validitet:</u> + Bra urval, kan generaliseras för populationen + Inget externt bortfall + kontroll grupp <u>Intern validitet:</u> + Studien svarar på syftet + Mäter det som avser mäta <u>Reliabilitet:</u> + Reliabila mätinstrument - Ej välskriven metod <u>Objektivitet:</u> + Samma mätinstrument vid båda mätningarna
Phelps, K., Miltenberger, R., Jens, T., & Wadenson, H. An investigation of the effect of dog visits on depression, mood, and social interaction in elderly individuals living in a nursing home USA 2008	Syftet med studien var att utvärdera effekten av besök av hundar på äldre boende på särskilt boende med hjälp av flera, kliniskt relevanta beroende variabler.	Det var ett konsekutivt <u>urval</u> n=5 <u>Inklussionskriterier:</u> Deltagarna skulle ha fyllt 65 år inte ha diagnostiserad demens, testa högre än 9 på GDS, högre än 24 på MMSE samt kunna uttrycka sig verbalt. <u>Datainsamling:</u> skalor användes för att samla in data angående deltagarnas GDS, vilket gjordes före och efter deltagandet i studien, deltagarnas PANAS, vilket gjordes innan studien samt två gånger efter var hundbesök, samt en skattningsskala för bedömning av deltagarnas interaktion med hunden		<u>Genomförande:</u> Alla deltagarna fick träffa en hund i 5-10 minuter en gång varje vecka i sex veckor. <u>Analys:</u> Analytisk statistik och deskriptiv statistik	Resultatet visade ingen eller endast en liten förbättring i GDS- eller PANAS poäng. Däremot uppskattade deltagarna hundarnas besök och såg fram emot nästa besök.	<u>Extern validitet:</u> - Låg power, svårt att generalisera till populationen + Inget externt bortfall <u>Intern validitet:</u> + Studien svarar på syftet + Mäter det som avser mäta <u>Reliabilitet:</u> + Reliabila mätinstrument + Välskriven metod <u>Objektivitet:</u> + Samma mätinstrument vid alla tillfällen

Författare, Land, År	Titel	Syfte	Urval, Datainsamlingsmetod	Intervention	Genomförande, Analys	Resultat	Kvalitet
Swall, A., Ebbeskog, B., Lundh Hagelin, C., & Frageberg, I. Can therapy dogs evoke awareness of one's past and present life in persons with Alzheimer's disease? Sverige 2014		Syftet var att belysa betydelsen av upplevd erfarenhet av mötet med en terapi hund för personer med Alzheimers demens.	Det var ett bekvämlighets <u>urval</u> n=5 <u>Inklusionskriterier:</u> Deltagarna skulle ha diagnostiserad Alzheimers demens samt aldrig deltagit i AAT förut. <u>Datainsamling:</u> Observationsstudie		<u>Genomförande:</u> Alla deltagarna fick besök av hunden en gång varje vecka i tio veckor. Mötena med hunden spelades in. <u>Analys:</u> Det inspelade materialet transiterades till text där både verbal och ickeverbal kommunikation framkom. Där efter gjordes en fenomenologisk hermeneutisk innehållsanalys	Resultatet visade att mötena med hunden skapade en medvetenhet hos deltagarna. De blev medvetna om sitt förflutna och fick kontakt med sina inre känslor och sinnen.	<u>Tillförlitlighet:</u> + Studien svarar på syftet + Observationer finns nerskrivna som citat <u>Överförbarhet:</u> – Litet urval +/- Resultatet tros vara generaliserbart för populationen, men inte för andra grupper. <u>Verifierbarhet:</u> + Tillvägagångssättet tydligt beskrivet + Kategorierna svarar på syftet <u>Pålitlighet:</u> + Flera personer i analys delen + Förförståelse framskrivet + Etiska övervägande gjorda/Godkänd av forskningsetisk kommitté
Vrbanac, Z., Zecevic, I., Ljubic, M., Belic, M., Stanin, D., Brkljaca Bottegaro, N., ... Zubeic, D. Animal Assisted Therapy and Perception of Loneliness in Geriatric Nursing Home Residents Kroatien 2013		Syftet med studien var att bestämma huruvida möjligheten att en hund som sällskap som en form av ATT minskar upplevelsen av ensamheten hos boende inom äldreboenden för att utvärdera möjligheten att införa AAT till institutioner så som särskilda boende.	Det var ett bekvämlighets <u>urval</u> n= 21 <u>Inklusionskriterier:</u> Deltagarna skulle vara inneboende på det utvalda boendet samt själv vilja delta i studien. <u>Datainsamling:</u> Deltagarna testades i UCLA loneliness scale innan studien samt efter sex månader. De fick även svara på frågor om bakgrund, livsstil och deras inställning till djur. Till sist observerades deltagarnas möten med hundarna.		<u>Genomförande:</u> Alla deltagare träffade hunden tre gånger i veckan under 6 månader. Under observationsstudien studerades deltagarnas interaktion med hundarna. <u>Analys:</u> Analytisk statistik. Statistisk signifikant skillnad mellan "skalornas" resultat fastställdes till $p < 0.01$.	Resultatet visade att det fanns en statistisk signifikant skillnad mellan deltagarnas resultat på UCLA loneliness scale före och efter AAT ($p = 0.003$). Där sågs ingen skillnad i ATT effekten på ensamheten mellan de deltagare som tidigare ägt djur jämfört mot de som inte gjort det ($p=0,285$). Vid observationen kunde man se att alla (21) deltagare visade glädje vid besöket, att 15 klappade hunden och 7 pratade med hunden.	<u>Etern validitet</u> + Bra urval, kan generaliseras för populationen + Inget externt bortfall <u>Intern validitet:</u> + Studien svarar på syftet + Mäter det som avsetts att mäta – Urvalet kan förvränga resultatet då alla deltagare i studien är positivt inställda till AAT. <u>Reliabilitet:</u> + Reliabla mätinstrument + Välskriven metod <u>Objektivitet:</u> + Samma mätinstrument vid alla tillfällen – Urvalet kan ha påverkats av författarnas fördomar

